DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)
7. marts 1990 *

I sag C-320/81,

S. Acerbis m.fl., tjenestemænd ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, bistået og repræsenteret af advokaterne Cesare Ribolzi og Giuseppe Marchesini med møderet for Den Italienske Republiks Corte di Cassazione, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Victor Biel, 18A, rue des Glacis,

sagsøgere,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Sergio Fabro, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georgios Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-centret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om, at Domstolen annullerer den lønefterbetaling, der blev foretaget efter ændringen af justeringskoefficienten med virkning fra den 1. juli 1980, på grund af anvendelsen af en utilstrækkelig justeringskoefficient, samt fastslår, at fællesskabsinstitutionerne er forpligtet til at foretage en ny lønefterbetaling under anvendelse af en passende justeringskoefficient,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden C. N. Kakouris, dommerne T. Koopmans og M. Díez de Velasco,

generaladvokat: J. Mischo
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl

* Processprog: italiensk.

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 26. september 1989,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 12. oktober 1989,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning, indgivet til Domstolens Justitskontor den 24. december 1981, har Silverio Acerbis og 485 andre tjenestemænd ved Kommissionen, der alle gør tjeneste ved Det Fælles Forskningscenter i Ispra (Varese, Italien), anlagt sag med påstand om annullation af deres lønsedler for månederne februar-marts 1981, der indeholder de af Kommissionen foretagne lønefterbetalinger med virkning fra 1. juli 1980 i medfør af Rådets forordning (Euratom, EKSF, EØF) nr. 397/81 af 10. februar 1981 om fastsættelse af løntabeller samt af øvrige lønelementer for tjenestemænd og øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber (EFT L 46, s. 1). Annullationspåstanden støttes på, at det tildelte beløb var utilstrækkeligt.

2 Rådet udstedte den 20. januar 1981 forordning (Euratom, EKSF, EØF) nr. 187/81 om tilpasning af vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber samt om justeringskoefficienterne for disse vederlag og pensioner (EFT L 21, s. 18), og fraveg herved det forslag til forordning, som Kommissionen havde fremsat den 9. december 1980 på grundlag af undersøgelser, som De Europæiske Fællesskabers Statistiske Kontor havde foretaget i medlemsstaterne.

3 På grundlag af denne forordning, der foreskrev en forhøjelse af den månedlige grundløn og pensionerne for Fællesskabernes tjenestemænd og øvrige ansatte med et fast nettobeløb, blev der ved den førnævnte forordning nr. 397/81 for Italien fastsat én fælles justeringskoefficient med en sats på 75,3% med virkning fra 1. januar 1980.

4 Sagsøgerne mener, at den pågældende sats er ulovlig i to henseender, dels fordi den er fastsat for hele Italien alene på grundlag af prisudviklingen i hovedstaden uden hensyntagen til de særligt høje leveomkostninger i Varese, dels fordi den er utilstrækkelig, selv på grundlag af de i Rom anvendte priser.

5 Sagsøgerne har fremført fire anbringender mod lovligheden af den ved forordningerne nr. 187/81 og nr. 397/81 foretagne fastsættelse af denne sats:

— tilsidesættelse af tjenestemandsvedtægtens artikel 64 (herefter benævnt »vedtægten«), hvorefter justeringskoefficienten skal fastsættes afhængig af de forskellige tjenestesteders levevilkår;

— tilsidesættelse af vedtægtens artikel 65, stk. 2: forhøjelsen af den italienske justeringskoefficient skete for sent og var utilstrækkelig;

— tilsidesættelse af princippet om forbud mod forskelsbehandling: sagsøgerne er blevet forskelsbehandlet i forhold til andre tjenestemænd, der gør tjeneste på andre tjenestesteder;

— tilsidesættelse af »forventningsprincippet«, fordi der ikke er blevet taget hensyn til den undersøgelse, der blev gennemført af Fællesskabernes Statistiske Kontor i oktober 1980.

6 Sagsøgerne har nedlagt påstand om, at Domstolen:

— annullerer den foretagne lønefterbetaling med virkning fra 1. juli 1980;

— fastslår, at fællesskabsinstitutionerne er forpligtet til at træffe de foranstaltninger, der følger af den påståede annullation, og navnlig til at foretage en ny lønefterbetaling med virkning fra 1. juli 1980 under anvendelse af den korrekte justeringskoefficient;

— subsidiært afsiger kendelse om udsættelse af nærværende sag, indtil der er afsagt dom i sag 158/79, Roumengous Carpentier mod Kommissionen.

7 Sagsøgerne har i replikken desuden nedlagt påstand om erstatning.

8 I henhold til parternes samstemmende påstande har Domstolen (Tredje Afdeling) den 20. januar 1982 besluttet at udsætte sagen på afsigelse af dom i en række sager, der frembyder lighedspunkter med den foreliggende sag.

9 Ved dom af 6. oktober 1982, Kommissionen mod Rådet (59/81, Sml. s. 3329), har Domstolen annulleret forordning nr. 187/81 samt en række bestemmelser i forordning nr. 397/81 som værende i strid med vedtægtens artikel 65, stk. 1 og 2. Som følge af denne dom og efter forslag fra Kommissionen af 29. oktober 1982 har Rådet den 22. november 1982 udstedt forordning (EKSF, EØF, Euratom) nr. 3139/82 om ændring af grundlønstabellerne og om tilpasning fra 1. april 1980 af justeringskoefficienterne for vederlag og pensioner (EFT L 331, s. 1).

10 Ved forordning (EØF, Euratom, EKSF) nr. 3681/83 af 19. december 1983 om ændring af de for Italien gældende justeringskoefficienter (EFT L 368, s. 1) har Rådet med virkning fra 1. januar 1976 forhøjet justeringskoefficienten for Italien og fastsat en højere justeringskoefficient for Varese end for Rom. På grundlag af denne forordning har Kommissionen foretaget lønefterbetaling til samtlige tjenestemænd.

11 Ved domme af 15. januar 1985 i sagerne Roumengous Carpentier mod Kommissionen (158/79, Sml. s. 39) og Battaglia mod Kommissionen (737/79, Sml. s. 71), og i de forenede sager Amesz m.fl. mod Kommissionen (532/79, 534/79, 567/79, 600/79, 618/79, 660/79 og 543/79, Sml. s. 55) har Domstolen tilkendt morarenter med 6% pro anno af lønefterbetaling, beregnet fra den dato, da sagsøgerne i disse sager havde indgivet administrativ klage, idet Domstolen samtidig forkastede en erstatningspåstand.

12 Som følge af denne dom har Kommissionen i henhold til beslutning af 31. juli 1981 udbetalt morarenter til samtlige tjenestemænd, der gør tjeneste i Ispra, af de beløb, der er forbundet med den forhøjelse af justeringskoefficienten for Italien, der blev indført ved førnævnte forordning nr. 3681/83.

13 Rådet har herefter den 26. november 1986 udstedt forordning (EØF, Euratom, EKSF) nr. 3619/86 om korrigering af de justeringskoefficienter, der blandt andet anvendes på vederlag og pensioner til De Europæiske Fællesskabers tjenestemænd og øvrige ansatte i Italien (EFT L 336, s. 1), hvorved Rådet på ny fraveg Kommissionens forslag. Efter at Kommissionen havde anlagt søgsmål, har Domstolen annulleret den pågældende forordning som værende i strid med vedtægtens artikel 64 (dom af 28. juni 1988, Kommissionen mod Rådet, 7/87, Sml. s. 3401).

14 Rådet har draget konsekvenserne af denne dom i forordning (EKSF, EØF, Euratom) nr. 3294/88 af 24. oktober 1988 om korrigering af de justeringskoefficienter, hvormed vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber blandt andet korrigeres i Italien (EFT L 293, s. 1); ved denne forordning blev der med virkning fra 1. januar 1981 indført en særlig justeringskoefficient for Varese.

15 Sagsøgerne i den foreliggende sag har ikke anfægtet nogen af de nævnte foranstaltninger, der er blevet truffet efter annullationen af de førnævnte forordninger nr. 187/81 og nr. 397/81.

16 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder, de relevante retsforskrifter, Domstolens domme herom, retsforhandlingernes forløb, samt parternes anbringender og argumenter, henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

17 Den ovennævnte redegørelse for sagens forhistorie rejser spørgsmålet om, hvorvidt tvistens genstand i den foreliggende sag stadig består.

18 Det bemærkes herom, at sagsøgernes søgsmål tilsigter annullation af deres lønsedler for månederne februar-marts 1981. Disse lønsedler udgør individuelle forvaltningsakter, der er truffet til gennemførelse af de ovennævnte forordninger nr. 187/81 og nr. 397/81, der ifølge sagsøgerne var ulovlige, for så vidt som de ikke tog hensyn til leveomkostningerne i Varese og fastsatte en justeringskoefficient for hele Italien på et utilstrækkeligt niveau.

19 Det fremgår imidlertid af det ovenfor anførte, at de pågældende forordninger, der blev annulleret ved Domstolens dom, i mellemtiden er blevet afløst af andre forordninger. Disse retsakter, der derefter er blevet afløst af andre retsakter, indførte med tilbagevirkende kraft ændrede ordninger, både hvad angår vederlagenes og pensionernes niveau for De Europæiske Fællesskabers tjenestemænd og øvrige ansatte, og hvad angår de herfor gældende justeringskoefficienter, og indebar, at der skete en fornyet udstedelse af de hermed forbundne lønsedler.

20 Følgelig er de i denne sag anfægtede lønsedler ophørt med at eksistere på det tidspunkt, da de blev afløst af nye lønsedler. Formålet med denne sag, nemlig annullation af disse lønsedler, er således allerede opnået, hvorfor det må fastslås, at sagen er blevet uden genstand.

21 Sagsøgerne har i retsmødet for Domstolen erkendt, at deres principale påstand er blevet opfyldt. De mener imidlertid, at deres erstatningspåstand, der blev fremsat i replikken, og som tilsigter fuldstændig erstatning for det tab, de led på grund af den forsinkelse, hvormed foranstaltningerne blev truffet, og for pengenes værdiforringelse, ikke er blevet opfyldt.

22 Kommissionen har ikke blot bestridt denne påstands grundlag, men også dens antagelse til realitetsbehandling under henvisning til, at påstanden er fremsat for sent.

23 Denne indsigelse bør tages til følge. Påstanden er først blevet fremsat i replikken. Den må derfor afvises fra realitetsbehandling i medfør af artikel 19 i EØF-statutten for Domstolen og artikel 38 i procesreglementet.

Sagens omkostninger

24 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den tabende part til at afholde sagens omkostninger, såfremt der er nedlagt påstand herom. I henhold til procesreglementets artikel 70 bærer institutionerne imidlertid selv de udgifter, de har afholdt i sager anlagt af de ansatte ved Fællesskaberne.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

1) Sagsøgte frifindes.

2) Hver part betaler sine omkostninger.

Kakouris Koopmans Díez de Velasco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 7. marts 1990.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

C. N. Kakouris
Formand for Fjerde Afdeling